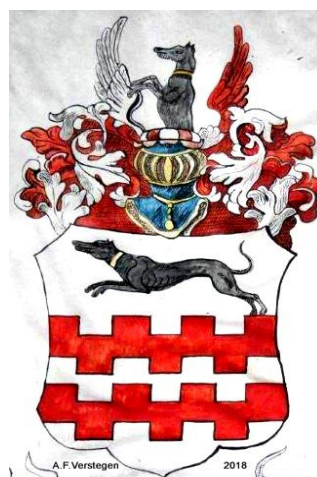

Geschiedenis van Acquoy

door A. F. Verstegen

De eerste vermelding van Acquoy komen we tegen in het jaar 1305 en wordt dan vermeld als Eckoy. De naam zou dan kunnen komen van het ooi van Heer Ekko. Maar andere historici willen de naam verklaren met "aqua" = water en "ooi" = laag (drassig land).

NH kerk van Acquoy en Schepenhuis 1784 tekening van Herman Petrus Schouten

Het gebied rond Leerdam behoorde in een ver verleden grotendeels tot de Heerlijkheid Ter Lede. Later ging de hoofdtak in de 13^e eeuw Van Arkel heten. Het wapen van Acquoy is nauw verbonden met het geslacht van Van Arkel. Acquoy zou in het begin van de 12^e eeuw (1140) zijn gesticht door Jan VIII heer van Arkel. In 1364 verpandte Catherina van Voorne haar huis en burg te Acquoy voor 10 jaar aan Otto van Arkel. In 1371 koopt Otto van Arkel

de Heerlijkheid Acquoy en vanaf die tijd besturen de Van Arkels vele jaren Acquoy Asperen en Gellicum.

Aan het einde van de 15^e eeuw komen de lage landen onder de invloedssfeer van het Bourgondische Rijk en daarmee tegelijkertijd van Keizer Maximiliaan van Oostenrijk. Die besluit Buren en Leerdam geschenk te doen aan Frederik van Egmond (1440-1521). Frederik voerde vele opdrachten uit voor de keizer vandaar dit geschenk. Onder hem geniet Leerdam alle voordelen, meer autonomie dankzij een eigen belasting stelsel en rechts sijsteem, van een vrije stad. In 1513 koopt Floris van Egmond graaf van Buren zoon van Frederik de Heerlijkheid Acquoy van Van Arkel. In 1516 wordt het tot Baronie verheven, met de daaraan verbonden rechten, zoals het jacht recht, het pachtrecht, het visrecht en het beheer over de wegen en watergangen. Tevens had de baron een recht sprekende macht en een stem in de benoeming van een predikant (recht van collatie), ook in de omringende plaatsen. Acqoy was onafhankelijk zoals Buren en Leerdam, de hoge regering beruste bij de Domeinraad. Met Leerdam had het een drossaard. In 1795 wordt de Baronie opgeheven en verviel toe aan de Bataafse Republiek en bij Holland ingelijfd.

Acqoy was een soevereine heerlijkheid van de Oranje's, die eerst in 1620 Gelders is geworden In de Franse tijd kwam het bij Zuid-Holland. Acquoy is in 1811 samengevoegd met het vroegere ambt Beesd en Rhenoy. In 1811 is de gemeente overigens nog Zuid-Hollands, per 1814 gin-gen Beesd en Rhenoy wel over naar Gelderland, Acquoy volgde pas in 1820 en werd toen ook Gelders. Op 1 januari 1978 werd de gemeente Beesd opgeheven en bij Geldermalsen gevoegd.

Per 1 januari 2019 ontstaat de nieuwe gemeente West Betuwe door een fusie van de gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal en heeft dan 26 kernen.

Floris van Egmond woonde op het kasteel te Buren. Hij was Markies van Veere, Graaf van de graafschappen Buren en Leerdam, Baron van de Heerlijkheid de baronie van Acquoy en Heer van IJsselstein. Voogd van de jonge Karel van Habsburg (Karel V) etc. etc. Floris was een machtig en rijk man, van hoog aanzien. Na zijn overlijden in 1539 gaan zijn bezittingen en titels over op zijn zoon Maximiliaan van Egmond. En als Maximiliaan overlijdt in 1548 gaan al zijn bezittingen en titels over op zijn kleindochter Anna van Egmond (Anna van Buren). Anna trouwde in 1551 met Willem I van Oranje. Zodoende werden de Oranjes baron van Acquoy. Welke titel onze koning Willem Alexander nog heden mag voeren.

Floris van
1649-1539
graafschap

Egmond
Kasteel van
Buren 1719

Wapenbord van de familie Van Oranje

Merk op dat rechts onder het wapen van Acquoy afgebeeld is

Eerder schreef ik dat Floris van Egmond slot en heerlijkheid Ackoy kocht met hoog en laag gerecht in 1513. D.w.z. de baron had dan het recht om verschillende functionarissen te benoemen zoals de schout en schepen, de dijkgraaf, de heemraden, kerkmeester, koster en de schoolmeester. Hij kon handvesten en keuren uitvaardigen. Hij had het tiendrecht, recht van de wind en het vis- en jachtrecht. Een belangrijk recht was het collatierecht, het recht om een nieuwe dominee te benoemen. Ook was aan een heerlijkheid ook het recht van nakoop verbonden. De baron had dan het recht om te koop stand onroerend goed voor de door andere geboden prijs over te nemen. Hierdoor kon de baron op den duur een groot grondbezit opbouwen. Thans ligt er nog op Acquoy land van de Oranjes waar ze nog jaarlijks de pachtpenningen van ontvangen.

Na de beelden storm (verzet tegen de Spaanse katholieke koning Filips de II) die in 1566 ontstond. Willem I kwam hier tegen niet in verzet. Pas toen zijn zoon Prins Willem door de Spaanse koning werd meegenomen naar Spanje begon zijn verzet in 1568 tegen Filips de II.

De 80 jarige oorlog was begonnen. Omdat Willem I in Duitsland Luthers was opgevoed kwam in zijn gebieden niet tot een beeldenstorm In Acquoy en Leerdam zijn de beelden op een vreedzame wijze verwijderd en de pastoor die werd door de baron aangesteld als dominee.